

Psychological Features of Impact of Feeling of Love on the Development of Teenagers' Empathy

Ruslana Bilous¹, Julija Zadorozna²

¹Department of social-political sciences, Kremenchuk Mykhaylo Ostrogradsky National University, UKRAINE, Kremenchuk, Pershotravneva Street, 20. E-mail: bilousru63@gmail.com
²Student of the 4th year, Faculty of Psychology, Mykhaylo Ostrogradsky National University, UKRAINE, Kremenchuk, Pershotravneva Street, 20. E-mail: julijazadrzhnaja@rambler.ru

Love is a fundamental need, a personal value that adds up to full development, realization of personal and creative potential. In the nowadays society love relationships are often developed in the frame of informal communication that makes it more democratic. This is why the problem of the notion of love and the research of impact of love on the forming of personality, and development of empathy in particular, is a burning question at the times of social-economic changes and it is a necessity for further improvement of educational-pedagogic processes at schools. The aim of this research is to analyze the features of motivational factors of love and to clarify their impact on the development of teenagers' empathy. Main tasks are to specify the hierarchy of motives of love and to identify the general level of empathy with list of components included.

Taking into consideration the school age peculiarities, motives of love and levels of empathy were studied on the basis of methodology of investigation of love motivation (by Morgyn V.) and diagnostics of empathy abilities (by Boiko V.) 9th-grade schoolchildren of lyceum #4, Kremenchuk, participated in the research (total 92 schoolchildren) on May 2011 in the same conditions for all the grades with clearly defined instructions. Before the realization of methodology to ensure the objectiveness of data an anonymous questionnaires were implemented to single out the number of schoolchildren 'in love'.

As a result of the current research the following key points were determined:

1. Dominating orientation of nowadays teenagers is the orientation on the present and comes along with doubts about the feeling of another person, intention to create a family and creativity and romanticism in love.
2. Level of teenagers' empathy is in general medium with prevalence of emotional channel that is more developed in teenagers 'in love'.
3. Further research includes more precise definition of the impact of love on the development of value orientations of teenagers and forming the personality in general.

Психологічні особливості впливу почуття кохання на розвиток емпатії підлітків

Руслана Білоус¹, Юлія Задорожна²

¹Кафедра соціально-політичних наук, Кременчуцький національний університет ім. М.Остроградського, УКРАЇНА, м.Кременчук, вул. Першотравнева, 20, E-mail: bilousru63@gmail.com

²Студентка 4 курсу напрямку „Психологія”, Кременчуцький національний університет ім. М.Остроградського, УКРАЇНА, м.Кременчук, вул. Першотравнева, 20, E-mail: julijazadrzhnaja@rambler.ru

This article gives an overview on the results of studies done on the motives of a feeling of love among teenagers and analyses their interconnection with the development of empathy.

Keywords – needs, love, empathy, motives, levels, emotional channel.

I. Вступ

У духовному житті особистості важливе місце займають переживання, пов'язані з любов'ю і потягом до людей протилежної статі. Ці переживання, а також вчинки і стосунки, викликані ними, будучи сферою найбільш інтимних, тонких, виключно індивідуальних явищ, перебувають під впливом соціально-економічних і загальнокультурних факторів і тенденцій. У той же час вони є сферою нормативного морального регулювання. Кохання – це фундаментальна потреба, цінність людини, від якої залежить її повноцінний розвиток, реалізація особистісного та творчого потенціалу.

На сучасному етапі розбудови суспільства любовні стосунки часто розвиваються в рамках неформального спілкування, у сфері розваг, стаючи більш демократичними та маючи відкрито вільний характер. Тому звернення до проблеми розвитку поняття любові та дослідження впливу кохання на формування особистості, зокрема на розвиток емпатії, є актуальним у наш час соціально-економічних зрушень і необхідним для покращення навчально-виховного процесу в школах. Мета дослідження полягає у вивченні особливостей мотиваційних чинників кохання та з'ясуванні їх впливу на емпатійність дітей підліткового віку. Завданнями статті є встановлення ієрархії мотивів кохання підлітків та визначення загального рівня емпатії зі вказівкою компонентів.

II. Дослідження мотивів кохання та емпатії підлітків

Історія духовного розвитку людства свідчить про важливість наповненості життя суто людськими якостями, серед яких фундаментальним та смислотворним виступає кохання (Платон, Дж. Бруно, Р. Декарт, Т. Гоббс, Е. Кант, Й.Г. Фіхте, Г. Гегель, Е.Фромм, К.Роджерс, Дж. Лі, В.Ф.Моргун). Кохання

як орієнтоване на весь подальший життєвий шлях вище позитивне почуття чоловіка й жінки виявляється у взаємоприйнятті, продовженні роду, взаємодопомозі в пізнанні й перетворенні навколишнього світу докільця, інших людей та власних індивідуальностей. Виникненню почуття любові у підлітків сприяє завершення статевого дозрівання; бажання мати дуже близького друга; потреба в сильній персональній емоційній прихильності, що в загостреній формі з'являється вперше. А емпатія як «форма раціонально-емоціонально інтуїтивного віддзеркалення іншої людини є витонченим засобом «входження» в психоенергетичний простір іншої людини» [2, 489].

Враховуючи особливості шкільного віку, ми вивчали мотиви кохання та рівні емпатії за допомогою методик дослідження мотивації кохання (за В.Ф. Моргуном) [1] та діагностики емпатійних здібностей (за В.В. Бойко) [2]. У дослідженні брали участь учні 9-х класів ліцею №4 м. Кременчука (всього 92 учні) у травні 2011 р. в однакових умовах для всіх класів за чітко визначеними інструкціями. Перед проведенням методик для об'єктивності отриманих даних та вияву „закоханих” застосовувалося анонімне анкетування.

Для подальшого психологічного аналізу феномена полімотивації кохання скористаємося визначенням особистості, що має багатовимірну структуру. У багатовимірній концепції В.Ф. Моргуна особистість – це людина, яка активно опановує і свідомо перетворює природу, суспільство і власну індивідуальність; має унікальне динамічне співвідношення просторово-часових орієнтацій, потребнісно-вольових емоційних переживань, змістовних спрямованостей, рівнів набуття досвіду і форм реалізації діяльності. Щодо ієрархії мотивів підлітків зазначимо домінування серед мотивів-орієнтацій спрямованості на сучасне (43%), що підтверджує дані анкетування (44% учнів класу у стані „закоханості”). Серед мотивів-переживань переважаючим виявилися «негативні мотиви» (36,6%) як невпевненість, страх втрати коханої людини. Мотиви, спрямовані на працю (46,6%), характеризують прагнення до створення сім'ї, адже перше кохання для підлітків – «на все життя». Мотиви, спрямовані на творчість, сягають 33,3%, а серед мотивів-форм переважаючим типом є «мотиви, спрямовані на мовлення» (46,6%), що характеризує творче відношення та романтизм підлітків.

Проаналізуємо отримані результати по дослідженню рівня емпатії. Загалом, як свідчать отримані дані, для підлітків найбільш характерним є середній рівень емпатії (76,6%). Низький рівень емпатії – 16%, дуже низький – 3,4%, високий рівень – 4%. При цьому переважаючим параметром емпатії підлітків виявився емоційний канал (43,3%), що вказує на їхню здатність входити в емоційний резонанс з оточуючими – співпереживати. Емоційна чуйність і стає засобом входження в енергетичне поле партнера, виконуючи роль сполучної ланки між людьми.

У процесі порівняння даних дослідження виявився тісний зв'язок „закоханих” та учнів із переважанням емоційного каналу емпатії, що підтверджує вплив почуття кохання на розвиток емпатійних здібностей (77%).

Висновок

Кохання є соціальною цінністю, якій притаманно об'єднувати, сприяти продуктивному розвитку особистості; формувати почуття безпеки по відношенню до іншого; створювати нову якість міжособистісних стосунків; чинити опір “егомережам”, які підсилюють розмежування суспільства; безпосередньо впливати на формування моральних цінностей особистості та людства в цілому.

Викладене вище дає підстави для таких висновків:

1. Домінуючою орієнтацією сучасних підлітків є спрямованість на сучасність при невпевненості у почуттях іншої людини, прагнення до створення сім'ї, творчість та романтизм у коханні.
2. Рівень емпатії підлітків у цілому середній із переважанням емоційного каналу, який більш розвинений у „закоханих” підлітків.
3. Подальших досліджень потребує уточнення впливу почуття кохання на розвиток ціннісних орієнтацій підлітків та формування особистості в цілому.

Література

- [1] Моргун В.Ф. “Багатовимірний опитувальник мотивації кохання” як критеріально-орієнтована методика психодіагностики // Сучасна сім'я, освіта, медицина, психологія, психотерапія: можливості співпраці. Мат-ли наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 22–24 вересня 2006 р.) / За ред. К.В. Сєдих. – Полтава, 2006. – С. 37–43.
- [2] Райгородский Д. Я. Практическая психодіагностика: методики и тесты : учеб. пособие / Д. Я. Райгородский. – Самара : БАХРАХ-М, 2002. – 672 с.